

KARTA PRZEDMIOTU

I. Dane podstawowe

Nazwa przedmiotu	Dydaktyka języka polskiego w szkole ponadpodstawowej
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Didactics of the Polish language in high school
Kierunek studiów	Filologia polska
Poziom studiów (I, II, jednolite magisterskie)	II
Forma studiów (stacjonarne, niestacjonarne)	stacjonarne
Dyscyplina	dydaktyka
Język wykładowy	polski

Koordinator przedmiotu/osoba odpowiedzialna	dr hab. Magdalena Marzec-Jóźwicka
---	-----------------------------------

Forma zajęć (<i>katalog zamknięty ze słownika</i>)	Liczba godzin	semestr	Punkty ECTS
ćwiczenia	30+30	III + IV	2+2

Wymagania wstępne	Wiązanie przyszłości z zawodem nauczyciela polonisty.
	Realizacja programu specjalizacji nauczycielskiej.

II. Cele kształcenia dla przedmiotu

Przygotowanie do nauczania języka polskiego w szkole ponadpodstawowej.
Rozumienie specyfiki zawodu nauczyciela polonisty szkoły ponadpodstawowej w zakresie jego kompetencji, wiedzy merytorycznej, zadań, praw i obowiązków.

III. Efekty uczenia się dla przedmiotu wraz z odniesieniem do efektów kierunkowych

Symbol	Opis efektu przedmiotowego	Odniesienie do efektu kierunkowego ¹
WIEDZA		
W_01	Student zna i rozumie miejsce przedmiotu lub rodzaju zajęć w ramowych planach nauczania na danym etapie edukacyjnym;	D.1.W1.
W_02	Student zna podstawę programową, cele kształcenia i treści nauczania lub prowadzonych zajęć na danym etapie edukacyjnym, przedmiot lub rodzaj zajęć w kontekście wcześniejszego i dalszego kształcenia, strukturę wiedzy w zakresie przedmiotu lub prowadzonych zajęć oraz kompetencje kluczowe;	D.1.W2.
W_03	Student zna i rozumie integrację wewnątrz- i międzyprzedmiotową; zagadnienia związane z programem nauczania (tworzenie i modyfikację, analizę, ocenę, dobór i zatwierdzanie oraz zasady projektowania procesu kształcenia) oraz rozkładu materiału;	D.1.W3.

¹ ROZPORZĄDZENIE MINISTRA NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO z dnia 25 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, Dz.U. poz. 1450.

W_04	Student zna i rozumie kompetencje merytoryczne, dydaktyczne i wychowawcze nauczyciela, w tym potrzebę zawodowego rozwoju, także z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnej, oraz dostosowywania sposobu komunikowania się do poziomu rozwoju uczniów i stymulowania aktywności poznawczej uczniów, w tym kreowania sytuacji dydaktycznych; znaczenie autorytetu nauczyciela oraz zasady interakcji ucznia i nauczyciela w toku lekcji; moderowanie interakcji między uczniami; rolę nauczyciela jako popularyzatora wiedzy oraz znaczenie współpracy nauczyciela w procesie dydaktycznym z rodzicami lub opiekunami uczniów, pracownikami szkoły i środowiskiem pozaszkolnym;	D.1.W4.
W_05	Student zna i rozumie konwencjonalne i niekonwencjonalne metody nauczania, w tym metody aktywizujące i metodę projektów, proces uczenia się przez działanie, odkrywanie lub dociekanie naukowe oraz pracę badawczą ucznia, a także zasady doboru metod nauczania;	D.1.W5.
W_06	Student zna i rozumie metodykę realizacji poszczególnych treści kształcenia – rozwiązania merytoryczne i metodyczne, dobre praktyki, dostosowanie oddziaływań do potrzeb i możliwości uczniów lub grup uczniowskich o różnym potencjale i stylu uczenia się, typowe dla przedmiotu lub rodzaju zajęć błędy uczniowskie, ich rolę i sposoby wykorzystania w procesie dydaktycznym;	D.1.W6.
W_07	Student rozumie organizację pracy w klasie szkolnej i grupach: potrzebę indywidualizacji nauczania, zagadnienie nauczania interdyscyplinarnego, formy pracy specyficzne dla danego przedmiotu lub rodzaju zajęć: wycieczki, zajęcia terenowe i laboratoryjne, doświadczenia i konkursy oraz zagadnienia związane z pracą domową;	D.1.W7.
W_08	Student zna i rozumie sposoby organizowania przestrzeni klasy szkolnej, z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego: środki dydaktyczne (podręczniki i pakiety edukacyjne), pomoce dydaktyczne – dobór i wykorzystanie zasobów edukacyjnych, w tym elektronicznych i obcojęzycznych, edukacyjne zastosowania mediów i technologii informacyjno-komunikacyjnej;	D.1.W8.
W_09	Student zna i rozumie metody kształcenia, a także znaczenie kształtowania postawy odpowiedzialnego i krytycznego wykorzystywania mediów cyfrowych oraz poszanowania praw własności intelektualnej;	D.1.W9.
W_10	Student rozumie rolę diagnozy, kontroli i oceniania w pracy dydaktycznej; ocenianie i jego rodzaje: ocenianie bieżące, semestralne i roczne, ocenianie wewnętrzne i zewnętrzne; funkcje oceny;	D.1.W10.
W_11	Student rozumie konieczność przeprowadzenia egzaminu kończącego dany etap edukacyjny i zna sposoby konstruowania testów, sprawdzianów oraz innych narzędzi przydatnych w procesie oceniania uczniów;	D.1.W11.
W_12	Student rozumie potrzebę przeprowadzenia diagnozy wstępnej grupy uczniowskiej i każdego ucznia oraz sposoby wspomaganie	D.1.W12.

	rozwoju poznawczego uczniów; potrzebę kształtowania pojęć, postaw, umiejętności praktycznych, w tym rozwiązywania problemów, i wykorzystywania wiedzy; metody i techniki skutecznego uczenia się; metody strukturyzacji wiedzy oraz konieczność powtarzania i utrwalania wiedzy i umiejętności;	
W_13	Student rozumie znaczenie rozwijania umiejętności osobistych i społeczno-emocjonalnych uczniów: potrzebę kształtowania umiejętności współpracy uczniów, w tym grupowego rozwiązywania problemów oraz budowania systemu wartości i rozwijania postaw etycznych uczniów, a także kształtowania kompetencji komunikacyjnych i nawyków kulturalnych;	D.1.W13.
W_14	Student rozumie potrzebę uporządkowania warsztatu pracy nauczyciela; właściwe wykorzystanie czasu lekcji przez ucznia i nauczyciela; zagadnienia związane ze sprawdzaniem i ocenianiem jakości kształcenia oraz jej ewaluacją, a także z koniecznością analizy i oceny własnej pracy dydaktyczno-wychowawczej;	D.1.W14.
W_15	Student rozumie potrzebę kształtowania u ucznia pozytywnego stosunku do nauki, rozwijania ciekawości, aktywności i samodzielności poznawczej, logicznego i krytycznego myślenia, kształtowania motywacji do uczenia się danego przedmiotu i nawyków systematycznego uczenia się, korzystania z różnych źródeł wiedzy, w tym z Internetu, oraz przygotowania ucznia do uczenia się przez całe życie przez stymulowanie go do samodzielnej pracy	D.1.W15.
UMIĘJĘTNOŚCI		
U_01	Student identyfikuje typowe zadania szkolne z celami kształcenia, w szczególności z wymaganiami ogólnymi podstawy programowej, oraz z kompetencjami kluczowymi;	D.1.U1.
U_02	Student analizuje rozkład materiału;	D.1.U2.
U_03	Student identyfikuje powiązania treści nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć z innymi treściami nauczania;	D.1.U3.
U_04	Student dostosowuje sposób komunikacji do poziomu rozwojowego uczniów;	D.1.U4.
U_05	Student kreuje sytuacje dydaktyczne służące aktywności i rozwojowi zainteresowań uczniów oraz popularyzacji wiedzy;	D.1.U5.
U_06	Student podejmuje skuteczną współpracę w procesie dydaktycznym z rodzicami lub opiekunami uczniów, pracownikami szkoły i środowiskiem pozaszkolnym;	D.1.U6.
U_07	Student dobiera metody pracy klasy oraz środki dydaktyczne, w tym z zakresu technologii informacyjno-komunikacyjnej, aktywizujące uczniów i uwzględniające ich zróżnicowane potrzeby edukacyjne;	D.1.U7.
U_08	Student merytorycznie, profesjonalnie i rzetelnie ocenia pracę uczniów wykonywaną w klasie i w domu;	D.1.U8.
U_09	Student konstruuje sprawdzian służący ocenie danych umiejętności uczniów;	D.1.U9.
U_10	Student rozpoznaje typowe dla nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć błędy uczniowskie i wykorzystuje je w procesie dydaktycznym;	D.1.U10.
U_11	Student przeprowadza wstępną diagnozę umiejętności ucznia;	D.1.U11.

KOMPETENCJE SPOŁECZNE		
K_01	Student jest gotów do adaptowania metod pracy do potrzeb i różnych stylów uczenia się uczniów;	D.1.K1.
K_02	Student jest gotów do popularyzowania wiedzy wśród uczniów i w środowisku szkolnym oraz pozaszkolnym;	D.1.K2.
K_03	Student jest gotów do zachęcania uczniów do podejmowania prób badawczych oraz systematycznej aktywności fizycznej;	D.1.K3.
K_04	Student jest gotów do promowania odpowiedzialnego i krytycznego wykorzystywania mediów cyfrowych oraz poszanowania praw własności intelektualnej;	D.1.K4.
K_05	Student jest gotów do kształtowania umiejętności współpracy uczniów, w tym grupowego rozwiązywania problemów;	D.1.K5.
K_06	Student jest gotów do budowania systemu wartości i rozwijania postaw etycznych uczniów oraz kształtowania ich kompetencji komunikacyjnych i nawyków kulturalnych;	D.1.K6.
K_07	Student jest gotów do rozwijania u uczniów ciekawości, aktywności i samodzielności poznawczej oraz logicznego i krytycznego myślenia;	D.1.K7.
K_08	Student jest gotów do kształtowania nawyku systematycznego uczenia się i korzystania z różnych źródeł wiedzy, w tym z Internetu;	D.1.K8.
K_09	Student jest gotów do stymulowania uczniów do uczenia się przez całe życie przez samodzielną pracę.	D.1.K9.

IV. Opis przedmiotu/ treści programowe

SEMESTR III

1. Miejsce języka polskiego jako przedmiotu we współczesnej szkole ponadpodstawowej.
2. Podstawa programowa, wybrane programy nauczania i podręczniki do języka polskiego.
3. Cele i treści kształcenia polonistycznego.
4. Kluczowe kompetencje polonisty.
5. Rodzaje zajęć prowadzonych przez nauczyciela języka polskiego.
6. Zadania i rola nauczyciela polonisty (potrzeba zawodowego rozwoju; dostosowywanie sposobu komunikowania się do poziomu rozwoju uczniów i stymulowania aktywności poznawczej uczniów; znaczenie autorytetu nauczyciela oraz zasady interakcji ucznia i nauczyciela w toku lekcji; moderowanie interakcji między uczniami; nauczyciel jako popularyzator wiedzy; znaczenie współpracy nauczyciela w procesie dydaktycznym z rodzicami lub opiekunami uczniów, pracownikami szkoły i środowiskiem pozaszkolnym).
7. Indywidualizacja kształcenia na lekcjach języka polskiego w szkole ponadpodstawowej.
8. Organizacja pracy w klasie szkolnej i grupach uczniowskich.
9. Komunikacja polonisty z uczniami – wybrane zagadnienia.
10. Sposoby pomocy uczniom w uczeniu się literatury i języka polskiego; przygotowanie ich do uczenia się przez całe życie.

SEMESTR IV

1. Planowanie pracy polonisty. Rozkład materiału: budowa, konstruowanie, zatwierdzanie.
2. Zasady tworzenia pomocy i narzędzi dydaktycznych (tradycyjnych i elektronicznych), w tym kart pracy.
3. Sposoby pracy z wykorzystaniem różnych metod kształcenia i technik pracy.
4. Diagnoza, kontrola i ocenianie w pracy dydaktycznej: ocenianie i jego rodzaje (ocenianie bieżące, semestralne i roczne, ocenianie wewnętrzne i zewnętrzne), funkcje oceny; sposoby

<p>konstruowania testów, sprawdzianów oraz innych narzędzi przydatnych w procesie oceniania uczniów w ramach nauczanego przedmiotu.</p> <p>5. Egzamin maturalny.</p> <p>6. Sprawdzanie i ocenianie jakości kształcenia oraz jej ewaluacja.</p> <p>7. Umiejętność analizy i oceny własnej pracy dydaktyczno-wychowawczej nauczyciela.</p> <p>8. Diagnoza umiejętności uczniowskich.</p> <p>9. Błędy uczniowskie i sposób ich wykorzystania w procesie dydaktycznym.</p> <p>10. Edukacja aksjologiczna w szkole ponadpodstawowej: wybrane zagadnienia.</p>
--

V. Metody realizacji i weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody dydaktyczne <i>(lista wyboru)</i>	Metody weryfikacji <i>(lista wyboru)</i>	Sposoby dokumentacji <i>(lista wyboru)</i>
WIEDZA			
W_01	wykład konwersatoryjny	obserwacja	zbiorcza karta obserwacji
W_02	dyskusja	obserwacja	zbiorcza karta obserwacji
W_03	dyskusja	obserwacja	zbiorcza karta obserwacji
W_04	ćwiczenie praktyczne	sprawdzenie umiejętności praktycznych	praca pisemna
W_05	dyskusja	obserwacja	zbiorcza karta obserwacji
W_06	dyskusja	obserwacja	zbiorcza karta obserwacji
W_07	dyskusja	obserwacja	zbiorcza karta obserwacji
W_08	ćwiczenie praktyczne	sprawdzenie umiejętności praktycznych	praca pisemna
W_09	dyskusja	obserwacja	zbiorcza karta obserwacji
W_10	dyskusja	obserwacja	zbiorcza karta obserwacji
W_11	dyskusja	obserwacja	zbiorcza karta obserwacji
W_12	dyskusja	obserwacja	zbiorcza karta obserwacji
W_13	dyskusja	obserwacja	zbiorcza karta obserwacji
W_14	dyskusja	obserwacja	zbiorcza karta obserwacji
W_15	dyskusja	obserwacja	zbiorcza karta obserwacji
UMIEJĘTNOŚCI			
U_01	dyskusja	obserwacja	zbiorcza karta obserwacji
U_02	dyskusja	obserwacja	zbiorcza karta obserwacji
U_03	dyskusja	obserwacja	zbiorcza karta obserwacji
U_04	ćwiczenie praktyczne	sprawdzenie umiejętności praktycznych	praca pisemna
U_05	burza mózgów	obserwacja	zbiorcza karta obserwacji
U_06	dyskusja	obserwacja	zbiorcza karta obserwacji
U_07	ćwiczenie praktyczne	sprawdzenie umiejętności praktycznych	praca pisemna
U_08	dyskusja	obserwacja	zbiorcza karta obserwacji
U_09	burza mózgów	obserwacja	zbiorcza karta obserwacji
U_10	dyskusja	obserwacja	zbiorcza karta obserwacji
U_11	dyskusja	obserwacja	zbiorcza karta obserwacji
KOMPETENCJE SPOŁECZNE			
K_01	dyskusja	obserwacja	zbiorcza karta obserwacji
K_02	dyskusja	sprawdzenie umiejętności praktycznych	zbiorcza karta obserwacji
K_03	dyskusja	praca pisemna	zbiorcza karta obserwacji

K_04	dyskusja	obserwacja	zbiorcza karta obserwacji
K_05	metoda problemowa	obserwacja	zbiorcza karta obserwacji
K_06	metoda problemowa	obserwacja	zbiorcza karta obserwacji
K_07	dyskusja	obserwacja	zbiorcza karta obserwacji
K_08	dyskusja	obserwacja	zbiorcza karta obserwacji
K_09	dyskusja	obserwacja	zbiorcza karta obserwacji

VI Kryteria oceny, uwagi:

- Praca zaliczeniowa: ćwiczenie praktyczne i jego omówienie na zajęciach (90%):
  - semestr I (omówienie wybranego/ przydzielonego zadania stojącego przed polonistą w oparciu o wybraną literaturę przedmiotu),
  - semestr II (zaprojektowanie pomocy dydaktycznych).
- Aktywny udział w zajęciach z dopuszczalną możliwością dwu nieobecności nieusprawiedliwionych (10%).

Kryteria oceny pracy zaliczeniowej:

Ocena bardzo dobra: 91-100%

Ocena dobra plus: 85-90%

Ocena dobra: 71-84%

Ocena dostateczna plus: 65-70%

Ocena dostateczna: 50-64%

Brane będą pod uwagę (punktacja 0 – 3 p.):

- Dobór i organizacja materiału (zawartość merytoryczna, zgodność z tematem).
- Sposób przedstawienia zagadnienia (kompozycja, język wypowiedzi).
- Graficzne opracowanie zagadnienia (prezentacja).
- Krytyczne ustosunkowanie się do przedstawianych treści, samodzielne wnioski, próba odniesienia się do praktyki szkolnej.
- Dobór pozycji bibliograficznych.

Uwaga: Systematyczne uczestnictwo w zajęciach (nieprzekroczenie dopuszczalnej liczby dwu nieobecności nieusprawiedliwionych) oraz aktywność i zaangażowanie może wpłynąć na podwyższenie końcowej oceny z przedmiotu o pół stopnia.

VII. Obciążenie pracą studenta

Forma aktywności studenta	Liczba godzin
Liczba godzin kontaktowych z nauczycielem	30 – I semestr, 30 – II semestr
Liczba godzin indywidualnej pracy studenta	30 – I semestr, 30 – II semestr

VIII. Literatura

Literatura podstawowa
Amborska-Głowacka D., <i>Blaski i cienie podmiotowości w edukacji polonistycznej</i> , [w:] <i>Dydaktyka XXI wieku. Szanse i zagrożenia</i> , red. J. Bujak-Lechowicz, Piotrków Trybunalski 2008, s. 161-170.
Bortnowski S., <i>Konteksty dzieła literackiego. Inspiracje metodyczne dla nauczycieli szkół średnich</i> , Warszawa 1991.
<i>Doświadczenie lektury. Między krytyką literacką a dydaktyką literatury</i> , red. K. Biedrzycki i A. Janus-

Sitarz, Kraków 2012.

Edukacja polonistyczna. Metamorfozy kontekstów i metod, red. M. Karwatowska, L. Tympiakin, Lublin 2017.

Janus-Sitarz A., *Przyjemność i odpowiedzialność w lekturze. O praktykach czytania lektury w szkole. Konstatacje. Oceny. Propozycje*, Kraków 2005.

Innowacje i metody. T.1. W kręgu teorii i praktyki. Podręcznik akademicki dydaktyki kształcenia polonistycznego, red. M. Kwiatkowska-Ratajczak, Poznań 2011.

Koziołek R., *Dobrze myśli się literaturą*, Wołowiec 2016.

Marzec-Jóźwica M., *Między partnerstwem a mistrzostwem. Nauczyciel polonista we współczesnej szkole*, Lublin 2017.

Marzec-Jóźwica M., *Indywidualizacja kształcenia literackiego w szkole średniej. Model zadaniowy*, Lublin 2018.

Morawska I., Latoch-Zielińska M., *Edukacja polonistyczna wobec przemian kulturowych*, Lublin 2017.
Kompetencje nauczyciela polonisty we współczesnej szkole. Między schematyzmem a kreatywnością, red. K. Maciejak, M. Trysińska, Warszawa 2019.

Ocenianie w szkole na cenzurowanym. Badania – Dylematy – Inspiracje, red. M. Karwatowska, M. Latoch-Zielińska, I. Morawska, Lublin 2020.

Z uczniem pośrodku. Podmiotowa dydaktyka literatury, języka i kultury, red. Z. Budrewicz, M. Jędrychowska, Kraków 1999.

Polonistyka i świat wartości. Edukacja polonistyczna jako wartość, red. M. Marzec-Jóźwica, A. Karczewska, S. J. Żurek, przy współpracy M. Nowak, Lublin 2019.

M. Marzec-Jóźwica, *Komunikacja w pracy nauczyciela polonisty*, Lublin 2020.

Literatura zaproponowana przez studentów.

Literatura uzupełniająca

Bogołębska B., *Konteksty stylistyczne i retoryczne*, Łódź 2006.

Bortnowski S., *Czy uczenie literatury w szkole współczesnej może jeszcze umacniać wartości?*, *Wartości i wartościowanie w edukacji humanistycznej*, red. M. Marzec-Jóźwica, Lublin 2013, s. 193-203.